

nja belegama onih granica, koje se bez preloma protežu u vrlo veliko otstojanje. Na ovo pitanje može se odgovoriti: granice imanja imaju se obeležiti trajnim belegama tako, da bi se mogle međusobno dogledati **prostim okom** ne uzimajući obzir na veličinu otstojanja već samo na visinske prepreke.

Isto tako bi se moglo pitati, da li je potrebno međusobno odvajati pograničnim belegama razna javna dobra kao npr. u slučaju kada se pored potoka s jedne i s druge njegove strane nalaze poljski putovi, ma da se odgovor na ovo pitanje nalazi već u smislu samoga ograničavanja imanja; a naći će se verovatno i drugih sličnih pitanja, na koja će u konkretnim

slučajevima moći odgovoriti sam geometar komisije, ako bude imao pred očima cilj rada, pa držim da nije potrebno da se s ovakvim detaljima ovde zadržavam. Želim samo još da istaknem, da se sa zemljišnoknjižnim predradnjama sme započeti samo u opštinama koje su već komasirane ili za koje se zna da su za komasaciju nepodesne, a to su sve one opštine u kojima su kulture vinograda, voćnjaka, šuma i njiva međusobno gusto ispemeštano a zaseoci neušoreni. Takove su gotovo sve brdske opštine. U opštinama gde se izvodi komasacija može se započeti sa zemljišnoknjižnim predradnjama tek posle definitivno završene i odobrene komasacije.

(Nastaviće se).

Dušan S. Krivokapić

O RADU NA SRPSKOM KATASTRU I IZBEGLIŠTU

prilog istoriji Jngoslovenskog katastra

Početakom 1918, za vreme izbeglištva na Krfu, Ministarski savet Kraljevine Srbije odlučio je da se pristupi proučavanju pitanja o izvođenju katastarskih radova u Srbiji. Predlog je potekao od strane pok. Stojana Protića, ondašnjeg ministra finansija.

Proučavanje tog pitanja bilo je povereno »pretstavniku geodetske nauke na našem univerzitetu g. Dragomiru Andonoviću«, koji je u ono vreme boravio u Parizu. Pitanje je bilo aktuelno i, sudeći po ažurnosti administracije, pridavana mu je najveća hitnost.

Već 19 maja 1918 Delegat ministra finansija u Nici javlja otud, šifrovanom depešom, da je primio »Andonovićev referat o katastru koji vam šaljem poštom«.¹⁾

¹⁾ Akt Ministarstva finansija Pr. br. 967, 22 maj 1918, Krf. — Andonovićev referat se ne nalazi među arhivalijama upotrebljenim pri pisanju ovog članka.

Sutradan, 20 maja, ministar finansija upućuje ministru vojnom pismo kojim pita: »dokle se došlo sa izračunavanjem trigonometrijskih mreža 1, 2 i 3 reda u starim granicama Srbije, koje je vršilo Topografsko odeljenje glavnog generalštaba; i da li su i u koliko ti podaci sačuvani.«²⁾

Odgovarajući na to, Vrhovna komanda dostavlja ministru finansija izveštaj načelnika Topografskog odeljenja pukovnika g. Stevana Boškovića. Iz toga izveštaja, pisanog u Solunu 27 juna 1918, vidi se da je do Krfa evakuisan celokupan elaborat računanja trigonometrijske mreže 1, 2 i 3 reda, zatim podaci o preciznom merenju četiriju bazisa, o astronomskom određivanju tačaka i podaci preciznog nivelmana u starim granicama Srbije.

²⁾ Akt Ministarstva vojnog IFO br. 11493, 31 maj 1918.

»Sem toga sačuvan je i plan po kome su pod rukovodstvom potpisatoga, — nastavlja g. Bošković, — započeti radovi velike triangulacije Srbije u novim granicama, koji su prekinuti ovim ratom. Podignute su samo piramide na glavnim tačkama istočnog dela nove oblasti u produženju triangulacije stare oblasti.

»Za kartografske ciljeve Geografskog odeljenja Glavnog generalštaba sračunate su strane troglova, geografske koordinate i visine tačaka 1, 2 i 3 reda na velikoj prostorijski Istočne Srbije i to: skoro u celom basenu Timoka, Nišave i znatnog dela basena Južne Morave na jug sve do stare granice; široke oblasti oko Beograda, od Ostružnice do iza Grocke pa na jug do u visini Kosmaja; i naposljetku u širokoj okolini Valjeva, ceo basen gornje Kolubare do visine Uba«. ³⁾

U isti mah, dostavljajući prednji izveštaj, Vrhovna komanda želi da zna:

»Da li je još koja od naših državnih ustanova i opština sačuvala što god od svojih geodetskih radova. Da li je na pr. Poreska uprava ⁴⁾ sačuvala što god od starih radova, spisa, pravilnika, projekata zakonskih itd. Da li što od toga ima Ministarstvo građevina, Železnička direkcija, Ministarstvo privrede, Ministarstvo pravde (projekt premera Nove oblasti radi rešenja agrarnog pitanja), Opštine: kumanovska, bitoljska, kavadarska koje su počele premer za regulisanje varoši, i naposljetku opština beogradska koja je imala jedan divan i primeran obrazac trigonometrijske i poligonometrijske mreže na svome ataru«. ⁵⁾

³⁾ Akt Vrhovne komande T br. 8030, 1 jul 1918, Solun.

⁴⁾ Reč je o vrhovnoj poreskoj upravi Min. finansija, naime Odeljnu poreza.

Uporedo s time proučavane su i mogućnosti za obrazovanje stručnog katastarskog osoblja. Ministar finansija telegrafski naređuje Andonoviću da izvesti »postoje li u Francuskoj i gde specijalne škole za spremanje činovnika za evidenciju i reviziju katastra«. ⁶⁾

Na to je Andonović, 2. avgusta 1918, odgovorio negativno.

Ecole de travaux u Parizu nije za preporuku, jer je u njoj, — podvlači Andonović, — školski režim komplikovan jezuitizmom osoblja«. Nije takode podesan ni Tehnički institut univerziteta u Kanu. U tom zavodu bi »geometarski kurs bio nov i možda bi se sama škola teško prilagodila velikom broju studenata«.

Andonović najzad zaključuje: »kad je već teško naći povoljnu školu, onda je treba stvoriti«.

Ukazujući na zastarele vaspitne formule i nastavne metode u francuskim tehničkim školama, Andonović predlaže da se stupi u vezu s Međunarodnim udruženjem za vaspitavanje omladine.

Iako još u povelju, upravo tek osnovano, Udruženje bi bilo voljno, da, negde u okolini Pariza, otvori školu za spremanje geometara, ali pod uslovom da se Udruženju obezbedi najmanje 100 slušalaca. Nastava bi bila isključivo na eksperimentalnoj osnovi. Kurs bi trajao 8 do 9 meseci. Troškovi za jednog daka, naime pansion i školarina, izneli bi u svemu 2350 franka.

Delegatu ministra finansija u Rimu preporučeno je, u međuvremenu, da kod tamošnje uprave katastra nastoji da pribavi sve normalije iz oblasti katastarsko-poreskih poslova u Italiji.

18 avgusta 1918 na Krf je stiglo

⁶⁾ Depeša MF Pr. br. 815, 14 jul 1918.

dva paketa tog materijala.⁷⁾ Između ostalog i ovo: ukaz za formiranje novog italijanskog katastra od 1886; pravilnici za klasiiranje zemljišta od 1907; zakon od 7 jula 1901 i uredba za održavanje novog katastra od 1913 i 1914; zatim, sedam »zbirki dispozicija« za poresko-katastarske takse, počev od 1889 do 1912; i najzad, šest kompletnih godišta »Službenog glasnika« Generalne direkcije katastra i tehničkog servisa od 1912 do 1917.

Upoznav se sa stanjem trigonometrijskih radova u Srbiji, ministar finansija je, preko srpskog poslanstva u Parizu, pozvao Andonovića »da dođe na Krf radi sporazuma po predmetu o kome mi je podneo svoj elaborat.«⁸⁾

Centralno pitanje u tom elaboratu je predlog za osnivanje Katastarskog biroa.

Pored ostalih pripremnih radova, birom se prvenstveno u zadatak stavlja izrada pravilnika za katastriranje. Jer, — veli se u predlogu, — »s obzirom na obim i važnost posla, kao što je izvodenje katastra u jednoj zemlji, propisi pravilnika sami sobom se nameću«. Predviđa se, dalje, da će biro, do konačnog dovršenja posla, morati da radi blizu devet meseci. Biro ima da radi u Parizu osam meseci, dok bi jedan mesec Andonović proveo u Italiji i Švajcarskoj. Broj personala u birom utvrđuje se na sedam: Šef (Andonović), stručni inženjer (St.

Nedeljković), inženjer (Milivoje Aračić), pravnik (advokat Milivoje Pavlović), stenodaktograf, crtač, posluga.

Ministarski savet, na sednici od 25 septembra 1918, usvojio je predlog za osnivanje katastarskog biroa.

Budžet biroa, odobren na istoj sednici, iznosio je 32.700 francuskih franaka. Za lične izdatke određeno je 23.550 franaka.

Najzad, 1 oktobra 1918 u Parizu je otpočeo da vrši funkcije Bureau du cadastre du Serbie.⁹⁾

S povratkom evakuisanih nadležnosa u Beogradu postavilo se, sasvim prirodno, i pitanje daljeg opstanka biroa u Parizu. »Mi nalazimo«, — stoji u šifrovanoj depeši upućenoj Andonoviću 7 februara 1919, — »da bi se posao mogao nastaviti ovde u Beogradu, naročito stoga što biste mogli stupiti u vezu ovde sa praktičnim radnicima iz Hrvatske i Bosne gde katastar postoji«. Konačno, 24. februara 1919 Andonović je pozvan »da odmah sa celokupnim birom i personalom ode za Beograd«.

Biro je, dakle, radio u Parizu skoro pet meseci. Za to vreme, — kako se vidi iz jedne depeše, — u birom je pripremljen projekat zakona o katastru i pravilnici »za omeđavanje, obeležavanje i definitivno katastriranje«, kao i projekat pravilnika »za detaljnu tahimetriju«.

НАШЕ СЕЛО

Анкета о економском стању села коју је у два села битолског среза спровео колега Миљанић заслужује нашу велику пажњу.

Пре свега анкете су веома опсежне, детаљне и свеобухватне.

О селу се код нас много прича а село се мало познаје. Ми гео-

⁷⁾ Komisijski zapisnik MF Pr. br. 1406, 31 avgust 1918.

⁸⁾ Taj elaborat nisam imao u rukama. Ali iz odgovarajuće prepiske moguće je da se

utvrde glavni momenti tog posla.

⁹⁾ Rešenje Ministarskog saveta DR br. 36256, 25 septembar 1918, Krf.